އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ކުރުވާހަކަ ...
މޮޅުވާން ބޭނުންނަމަ
ވާހަކަ ލިޔުނީ: މުޙައްމަދު ސިރާޖް (އެޑްވޮ ކަސީ އޮފިސަރ)
ކުރެހުން : އައިޝަތު އަރީކާ އަޙްމަދު
އެޑްވޮ ކަސީ ޑިޕާޓްމަންޓް
ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
2021

ފެށުން
ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކުން ކުޑަކުދިންނަށް ވަރަށް ގިނަ
ޙައްޤުތަކެއް ކަށަވަރު ކޮށް ދީފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ކޮންމެ ޙައްޤެއްވެސް އޭގެ އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި
ލިބިގަނެވޭނީ ކޮންމެ ޙައްޤަކާއެކު އަންނަ ޒިންމާވެސް ރަނގަޅަށް އަދާކުރެވޭނަމައެވެ. މިފޮތަކީ އިންސާނީ
ޙައްޤުތަކާއެކު އަންނަ ޒިންމާތަކަށް އަލިއަޅުވާލައި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްގެ
ފަރާތުން ކިޔަވާ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ކޮށްގެން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކުރުވާހަކަ ފޮތެކެވެ.

"އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް" ކްލާސް ޓީޗަރު އައު ކުއްޖަކު ގޮވައިގެން ކްލާހަށް ވަންނަވައި ސަލާމް
ގޮވާލެއްވިއެވެ.
"ވަޢަލައިކުމުއްސަލާމް ވަރަޙްމަތުاله". ކްލާހުގެ ހުރިހާ ކުދިން ކޮޅަށް ތެދުވެ ސަލާމް ބަލައިގަތެވެ.
"ކުދިންނޭ! މިއީ ޒައިކް. އަލަށް މި ސްކޫލާ ގުޅުނު ކުއްޖެއް. ޒައިކް މި ސްކޫލަށް ވަނުމުގެ ކުރިން
"
ކިޔަވަން އުޅުނީ މެލޭޝިއާގައި. އެހެންވެ ޒައިކް ވަރަށް މޮޅުވާނެ އިނގިރޭސިބަހަށް މުދައްރިސް
ކްލާހުގެ ކުދިންނަށް ޒައިކުގެ ތަޢާރަފެއް ދިނެވެ.
ޒައިކް ހުރިހާ ކުދިންގެ މޫނަށް ބަލާލާފައި ބޮޑާވެރިކަމާއެކު ހީނލިއެވެ. ޒައިކް ކުރިން ކިޔަވަން އުޅުނީ
މެލޭޝިއާގައޭ އަދި އިނގިރޭސިބަހަށް މޮޅުވާނޭ މުދައްރިސް ބުނުމުން ޒައިކް ހުރީ ވަރަށް ފޮނިވެފައެވެ.

މުދައްރިސް ޒައިކް ކައިރިކޮށްލާފައި: "ހުރިހާ ކުދިން ޒައިކަށް މަރުޙަބާ ކިޔާ! އަދި ކޮންމެ ކުއްޖަކުވެސް
ވާނެ ޒައިކް އަށް ތަޢާރަފުވާން. ހުރިހާ ކުދިންވެސް ވާނެ ޒައިކްއާ އެކުވެރިކަން ބާއްވައި ޒައިކް
"
ބާކީކޮށްނުލައި އެކުގައި އުޅެންވާނެ
ހުރިހާ ކުދިން އެއްފަހަރާ ޒައިކަށް މަރުޙަބާ ކިޔުމަށްފަހު ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވަކިވަކިން ޒައިކް އަށް
ތަޢާރަފުވެ ނިމުމުން މުދައްރިސް ޒައިކް އަށް ބުންޏެވެ.
"ޒައިކް! ދޭ އަވަހަށް އަލީ ކައިރީގައި ހުރި މޭޒުގައި އިށީންނަން!"

މުދައްރިސް ޒައިކް ކައިރީ އިށީންނަން ދާށޭ ބުނުމުން ޒައިކް ނުދިޔައެވެ.
"މުދައްރިސް! އެކުއްޖާއަކަށް ދިވެހިބަހުން ވާހަކަ ދައްކާކަށް ނޭގޭނެ. އެކުއްޖާއަށް އެނގޭނީ އިނގިރޭސި
ބަހުން ބުނީމަ". ކްލާހުގެ ކުއްޖަކު ބުނެލިއެވެ.
"އެކަމަކު މީ ދިވެހި ގަޑިއެއްނު ދޯ! މިގަޑީގައި ހުރިހާ ކުދިންވެސް ވާހަކަ ދައްކަ ންވާނީ ދިވެހިބަހުން".
މުދައްރިސް އޯގާތެރިކަމާއެކު މިހެން ބުނެފައި އަނެއްކާވެސް ޒައިކް ކައިރީ އިށީންނަން ދާށޭ ބުނެލިއެވެ.
ދެންވެސް ޒައިކް ހުރިގޮތަށް ހުރީއެވެ.

ތަކުރާރުކޮށް މުދައްރިސް ޒައިކް ކައިރީ އިށީންނަން ދާށޭ ބުންޏެވެ. ޒައިކް ނުދިއުމުން އެންމެފަހުން
އަތުގެ އިޝާރާތުން އިށީންނަންދާން މުދައްރިސް ބުންޏެވެ. މިކަމާ ކްލާހުގެ ހުރިހާ ކުދިން އެއްފަހަރާ
ހޭން ފަށައިފިއެވެ. އަދި މުދައްރިސް ޒައިކްއާ ދިމާލަށް އިޝާރާތްކުރިގޮތަށް ކުދިންވެސް ނަކަލުކުރަން
ފަށައިފިއެވެ.
ހުރިހާ ކުދިން ޒައިކްއާ ދިމާލަށް ބަލާފައި މަލާމާތްކޮށްފައި ހޭތީ ޒައިކް ރުޅިއަތުވެއްޖެއެވެ.
"ވައި އާރ ޔޫ ލާފިންގ އެޓް މީ. ޔޫ ކާންޓް ލާފް އެޓް މީ. އައި އޭމް ބެޓަރ ދެން ޔޫ". ޒައިކް
ވަރަށް ރުޅިއައިސްގެން ބުންޏެވެ.

"އަވަހަށް ހުރިހާ ކުދިން އަޑުމަޑުކުރޭ. އެއްވެސް ކުއްޖަކު އެއްކުއްޖަކު އަނެއް ކުއްޖަކަށް މަލާމާތްކޮށް
ހީނހަދައިގެންނުވާނެ. އެއީ ވަރަށް ގޯސް ކަމެއްކަން ކުދިންނަށް އެނގެއެންނު. ކޮންމެ ކުއްޖަކުވެސް
ދެރަވާނެ އެކުއްޖަކާ ދިމާކޮށް މަލާމާތްކުރަންޏާ. މީގެފަހުން އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ފަރާތުން އެކަހަލަ
"
ކަމެއް ނުފެންނާނެ ކަމަށް މުދައްރިސް އުއްމީދުކުރަން.
މުދައްރިސް ގެ ނަސޭހަތް ގަބޫލުކޮށް ހުރިހާ ކުދިން އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުން 'ލައްބަ' އޭ ބުނެލިއެވެ.
މުދައްރިސް ޒައިކްގެ އަތުގައި ހިފާފައި ބުންޏެވެ. "އަވަހަށް ގޮސް ޢަލީ ކައިރީ ހުރި ގޮނޑީގައި
"
އިށީނދޭ.
"ޔޫ ކާންޓް ޓޯކް ޓު މީ އިން ދިވެހި. ބިކޯޒް އައި ސްޕީކް އިން އިންގްލިޝް" ޒައިކް ވަރަށް ރުންކުރު
ރާގެއްގައި މިހެން ބުނެފައި ކްލާހުން ނުކުމެގެން ހިނގައްޖެއެވެ.

އަނެއްދުވަހު ހެނދުނު ޒައިކް ސްކޫލަށް ދިއުމަށްޓަކައި ތައްޔާރުވަމުންދިޔަ ގަޑިއެވެ. ޒައިކް
ތައްޔާރުކޮށްދިނުމުގައި އަވަދިނެތި ޒައިކްގެ މަންމަ އުޅެއެވެ.
"މަންމާ! އަހަރެން ސްކޫލަށް ދާހިތެއް ނުވޭ!" ޒައިކް ފޫހި ރާގެއްގައި ބުނެލިއެވެ.
ޒައިކް މިހެން ބުނުމުން ކަންބޮޑުވެފައި އިނދެ ވީކީއްތޯ މަންމަ ސުވާލުކުރިއެވެ.
"އަހަރެން ދިވެހި ބަހުން ވާހަކަ ނުދައްކާތީ ކްލާހުގެ ކުދިން އިއްޔެގަވެސް މަލާމާތްކުރި ". ޒައިކް
ބުނެލިއެވެ.
"އެހެންތަ؟ ކީއްވެ ދަރިފުޅު ކުލާހުގައި ދިވެހިބަހުން ވާހަކަ ނުދައްކަނީ؟ ދަރިފުޅަށް ދިވެހިބަހުންވެސް
ވާހަކަދައްކަން އެނގެއެއްނު. މަންމައާވެސް ވާހަކަ ތި ދައްކަނީ ދިވެހި ބަހުންނެއްނު". މަންމަ އެހިއެވެ.

"ނޫން. ކްލާހުގައި ދިވެހިބަހުން ވާހަކަ ދައްކާނީ އިނގިރޭސިބަސް ނޭނގޭކުދިން. މޮޅުކުދިން ކްލާހުގައި
ވާހަކަދައްކާނީ ހަމައެކަނި އިނގިރޭސި ބަހުން". ޒައިކް ބުންޏެވެ.
"ނޫން ދަރިފުޅާ! ކްލާހުގައިވެސް ދިވެހި، އިސްލާމް ފަދަ ގަޑިތަކުގައި ވާހަކަދައްކަންވާނީ ދިވެހިބަހުން.
އަހަރެމެން ދިވެހިންނަށް ވީހިނދު ދިވެހި ބަހަށް ލޯބިކުރަންޖެހޭނެ. ދިވެހިބަހާމެދު ފަޚުރުވެރިވާންޖެހޭނެ.
ދިވެހިބަސް ދިރުވާއާލާކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެ. އަހަރެމެން އެކަން ނުކޮށްފި އްޔާ ދެން ކޮންބަޔަކު
އެކަން ކޮށްދޭނީ". ޒައިކް އަށް ވިސްނައިދެވޭތޯ މަންމަ މަސައްކަތްކުރިއެވެ.
ނަމަވެސް ޒައިކް ހުރީ ގޮތްދޫކުރާ ވިސްނުމެއްގައެއް ނޫނެވެ. "މަންމަވެސް ބޭނުމެއް ނޫންދޯ އަޅުގަނޑު
"
މޮޅު ކުއްޖަކަށް ވާކަށް. މަންމަޔާ ރުޅި. ޒައިކް ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ބުންޏެވެ. ސްކޫލަށް ދިޔައިރުވެސް
ޒައިކް ހުރީ މަންމަ ދެކެ ރުޅިއައިސްފައެވެ. ސްކޫލަށް ދިޔަ މަގުމަތީގައި މަންމަގެ އަތުގައިވެސް
ނުހިފައެވެ. ސްކޫލަށް ދެވެންދެންވެސް ހުރީ މަންމައަށްވުރެ ކުރީގައެވެ.

"ދަރިފުޅާ ޒައިކް! މުދައްރިސްގެ ބަސްއަހައިގެން އެހެން ކުދިންނާވެސް ގުޅިގެން އުޅޭނީ އިނގޭ!".
ޒައިކް ސްކޫލަށް ވަނުމުގެ ކުރިން މަންމަ ޒައިކް ގާތު ބުންޏެވެ.
މަންމަ ބުނި އެއްޗެއް ޒައިކް އަޑުނާހާ ކްލާހަށް ވަނދެގެން ހިނގައްޖެއެވެ.
ޒައިކް ކްލާހުގައި އިށީނީ އެންމެ ކުރީގައި ހުރި ގްރޫޕްގައެވެ. އިރުކޮޅަކުން އެ ގްރޫޕްގެ ކުއްޖަކު
އަތުވެއްޖެއެވެ.
"ޒައިކް އިށީދެގެން ތިއިނީ އަހަރެން އިންނަ ގޮނޑީގައި. ތިތަނުން ތެދުވޭ!" އެކުއްޖާ ބުންޏެވެ.
ޒައިކް: "އައި ވިލް ނޮޓް ލިސްން ޓް ޔޫ އިފް ޔޫ އާރ ޓޯކިންގ ޓު މީ އިން ދިވެހި." ޒައި ކް
ރުޅިއައިސްގެން ބުންޏެވެ.
ގްރޫޕް ކުއްޖާ: "ދެޓް އިޒް މައި ސީޓް. އައި އޯލްވޭސް ސިޓް ދެއަރ. ޔޫ ހޭވް ޓް މޫވް ޒައިކް"
އެކުއްޖާ ބުންޏެވެ.

އެވަގުތަކީ މުދައްރިސްވެސް ކުލާހަށް ވަން ވަގުތެވެ. ކަން ވީގޮތް އޮޅުންފިލުވައި މުދައްރިސް ބުންޏެވެ.
"ޒައިކް އިންނަނީ ޢަލީ ގްރޫޕްގައެއްނު. މުދައްރިސްގެ ހުއްދަ ހޯދައިގެން ނޫނީ އެއްވެސް ކުއްޖަކު
އަމިއްލަ އަށް ބަދަލުކޮށްގެން ނުވާނެ. ޒައިކް ހިނގާ އެ ގްރޫޕަށް".
ޒައިކް ވަގުތުން އެކަމާ ދެކޮޅުހެދިއެވެ. "ނޯ. އައި ވިލް ނޮޓް މޫވް ފްރޮމް ހި އަރ. އައި ވޯންޓް ޓު
ސިޓް ހިއަރ". މުދައްރިސް އެތައްގޮތަކުން ވާހަކަދައްކައިގެންވެސް ޒައިކް ގޮތްދޫކުރާ ޚިޔާލެއް
ނުކުރިއެވެ. އެންމެފަހުން މުދައްރިސް ޒައިކް އެތަނުގައި ބަހައްޓައި އެތަނުގައި އިންނަ ކުއްޖާ ޒައިކް
އިންނަ ތަނަށް ފޮނުވާލިއެވެ.
މިގޮތަށް ދުވަސްތައް ފާއިތުވަމުން ދިޔައެވެ. ޒައިކް ޓީޗަރުން ބުނާ ގޮތަކަށްވެސް ނަހަދައެވެ. އެއްވެސް
ކުއްޖަކާވެސް ނުގުޅެއެވެ.

ދެވަނަ ޓަރމްގެ ފުރަތަމަ އެސެސްމަންޓްތައް ނަގައި، ނަތީޖާތައްވެސް ދައްކައިފިއެވެ. ހުރިހާ ކުދިންގެ
ނަތީޖާތައްވެސް ވަރަށް ރަނގަޅެވެ. ނަމަވެސް ޒައިކް އިނގިރޭސި ނޫން އެއްވެސް މާއްދާއަކުން ފާހެއް
ނުވެއެވެ. އެހެން މާއްދާ ތަކުން ފާސްނުވީ ކީއްވެގެންބާއޭ ހިތަށްއަރައި އެކަމާމެދު ޒައިކްއަށް
ވިސްނާލެވުނެވެ. އެވަގުތު ޒައިކް ހަނދާނަށް އައެވެ.
ގޭގައި މައިންބަފައިން ޒައިކަށް ނަސޭޙަތް ދިނެވެ. އެކަމަކު ޒައިކް ނަސޭޙަތް ޤަބޫލު ނުކުރީއެވެ.
ކްލާހުގެ ހުރިހާ ކުދިން ޒައިކްއާ ގުޅިގެން އުޅެން މަސައްކަތް ކުރިއެވެ. ނަމަވެސް ޒައިކް ކްލާހުގެ
އެއްވެސް ކުއްޖަކާ ނުގުޅުނެވެ. ޒައިކްގެ އެއްވެސް އެކުވެރިއަކު ނެތުމުން ކިޔެ ވުމުގައި އެހީތެރިވާނެ
ބައިވެރިޔަކު ނެތި އެކަމުގެ ނޭދެވޭއަސަރުވެސް ކިޔެވުމަށް ކުރީއެވެ.
ޓީޗަރުން ޙާމީމަށް ރަނގަޅުގޮތް ކިޔައިދިނެވެ. އެކަމަކު ޒައިކް ޓީޗަރުންގެ އަޑު ނުއެހުމުގެ ސަބަބުން
ކިޔެވުމުގައި ދަށް ނަތީޖާތަކެއް ލިބުނީއެވެ.
މިއަދު ސްކޫލް ތެރޭގައި ކުދިން އެހާ އުފަލުން އުޅުނުއިރު ޒައިކް ހުރީ ދެރަވެ ލަދުގަނެފައެވެ.

ސްކޫލް ނިމުނު ގަޑީގައި ޒައިކްގެ މަންމަ ޒައިކް ބަލައި އަތުވެއްޖެއެވެ. މަންމަ ފެނުނުތަނާ ޒައިކަށް
ރޮވިއްޖެއެވެ. "އަޅުގަނޑުވެސް ބޭނުން މޮޅު ކުއްޖަކަށްވާން." ޒައިކް ރޮމުން ބުންޏެވެ.
"ދަރިފުޅަށްވެސް މޮޅު ކުއްޖަކަށް ވެވިދާނެ. މޮޅުކުއްޖަކަށް ވާން ބޭނުންނަމަ މައިންބަފައިންނާއި
މުދައްރިސުންގެ ބަސްއަހަންޖެހޭނެ. މުދައްރިސުން ފިލާވަޅު އޮޅުންފިލުވައި ދެއްވާއިރު ރަނގަޅަށް
ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭނެ. އެހެންކުދިންނާ ގުޅިގެން ކިޔެވުމަށް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެ. ދަރިފުޅު
އަމިއްލައަށް ޒިންމާ ނަގައިގެން އެކަމަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން މޮޅު ކުއްޖަކަށް ވެވޭނީ". ޒައިކް ގަޔާ
ކައިރިކޮށްލައި މަންމަ ނަސޭހަތްދިނެވެ.

އެވަގުތު އެތަނަށް މުދައްރިސްވެސް އައެވެ.
"މުދައްރިސް! އަޅުގަނޑަށް މަޢާފުކުރައްވާ! އަޅުގަނޑު ދެން އެހެންނެއް ނޫޅޭނަން. އަޅުގަނޑު ބޭނުން
މޮޅު ކުއްޖަކަށް ވާން". ޒައިކް ވަރަށް އަދަބުވެރިކަމާއެކީ މަޢާފަށް އެދުނެވެ.
"ޒައިކް އަކީ މިހާރުވެސް ވަރަށް މޮޅު ކުއްޖެއް. މުދައްރިސުން ދޭ ނަސޭހަތް ޤަބޫލުކޮށް ޒިންމާ
ނަގައިގެން އެގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްފިއްޔާ ނަތީޖާވެސް ރަނގަޅުވާނެ. އެކުވެރިންވެސް ލިބޭނެ.
މައިންބަފައިންވެސް ލޯބިވާނެ". މުދައްރިސް އޯގާތެރިކަމާއެކީ ނަސޭހަތްތެރިވިއެވެ.
"މީގެފަހުން އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ޒިންމާއެއް ނަގާނަން." ޒައިކް މަންމައާއި މުދައްރިސްގެ ވާހަކަ
އަޑުއަހާފައި ބުންޏެވެ.

"ވަރަށް ރަނގަޅު ޒައިކް. މައިންބަފައިންނާއި މުދައްރިސުންވެސް ބޮޑަށް ލޯބިވާނެ ބަސްއަހާ ކުދިންދެކެ.
ކިޔަމަންތެރި އަޚްލާޤު ރަނގަޅު ކުދިން ދެކެ. ހިތްހެޔޮ ރަނގަޅު ކުދިންނަށް ރަނގަޅު ގިނަ
އެކުވެރިންވެސް ލިބޭނީ. އެކުއްޖަކަށް ލިބޭ ކޮންމެ އުފަލަކާއި ލިބޭ ކޮންމެ ދެރައެއް ގައިވެސް އެކުގައިވާނެ
ރަހުމަތްތެރިން ގިނަވާނެ. ކިޔެވުމުގައިވެސް ރަނގަޅު ކާމިޔާބީއެއް ލިބުމުގައި މި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން
އެހީތެރިވެދޭނެ. މުދައްރިސުން ކިޔަވައިދެއްވާނެ. ދަރިވަރުންގެ ޒިންމާތައް ވަރަށް ބޮޑުވާނެ. ދަރިވަރުން
ޖެހޭނެ ބަރާބަރަށް ފިލާވަޅުތައް ހަދާ ނިންމަން. ނޭނގޭނަމަ މުދައްރިސް ގާތުގައި އަހަން ޖެހޭނެ.
ކްލާހުގެ އެހެން ކުދިންނާ ގުޅިގެން މަސައްކަތް ކުރަން ޖެހޭނެ". މުދައްރިސް އޮޅުން ފިލުވައިދެއްވިއެވެ.
މުދައްރިސްގެ ވާހަކަ ގަބޫލުކޮށް މީގެ ފަހުން އަމިއްލައަށް ޒިންމާ ނަގައިގެން މޮޅުކުއްޖަކަށް ވާން
މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމުގައި ޒައިކް ބުންޏެވެ.

މުދައްރިސް އާއި މައިންބަފައިންގެ ބަސް ޤަބޫލުކޮށް ގަދައަޅާ މަސައްކަތްކޮށްގެން ޖެހިގެން އައި
އިމްތިހާނުތަކުން ވަރަށް ފުރިހަމަ ނަތީޖާއެއް ޒައިކް ހޯދިއެވެ. ޒައިކްއަކީ މިހާރު އެހެންކުދިންނާ
ގުޅިގެން އުޅޭ، މައިންބަފައިންނާއި މުދައްރިސުންގެ ބަސްއަހާ ވަރަށް މޮޅު ކުއްޖެކެވެ. ޒައިކް ހުންނަނީ
ވަރަށް އުފަލުންނެވެ.
ސްކޫލްގެ އެންމެ ފަހު ދުވަހު އެސެމްބްލީގައި ގްރޭޑް 3 ގެ ދަރިވަރުންގެ ފަރާތުން ޒައިކް ވާހަކަ
ދެއްކިއެވެ. ވާހަކަ ދެއްކި މަޢުލޫއަކީ "ކޮންމެ ޙައްޤަކާއެކު ޒިންމާއެއް ވޭ". ޒައިކްގެ ވާހަކަދެއްކުމަށް
ވަރަށްބޮޑު ތަރުޙީބެއް ލިބުނެވެ. މޮޅު ކުއްޖަކަށް ވެވޭނީ ޙައްޤުތަކާއެކު އަންނަ ޒިންމާ އަމިއްލައަށް
އަދާކުރުމުން ކަމުގައި ޒައިކް ފާހަގަކުރިއެވެ.

ވާހަ ކައިން ފޯރުކޮށްދޭ މެސެޖް
 ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް މައިންބަފައިންގެ ލޯބި ލިބެންޖެހޭނެއެވެ. ކުދިންގެ ޒިންމާއަކީ
މައިންބަފައިންގެ ބަސްއަހައިގެން ލޯބި ހޯދުމެވެ.
 ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް އުނގެނުމުގެ ޙައްޤު އޮވެއެވެ. ކުދިންގެ ޒިންމާއަކީ ސްކޫލުން ދޭ
ފިލާވަޅުތައް ބަރާބަރަށް ނިންމުމެވެ. އަދި މު ދައްރިސް ގާތުގައި އަހާ އޮޅުން ފިލުވުމެވެ.
 ބައިވެރިވުމުގެ ޙައްޤު ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ. ކުދިންގެ ޒިންމާއަކީ ލިބޭ
ފުރުޞަތުތަކުގެ ބޭނުން ހިފައިގެން ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމެވެ. އަދި އެހެން ކުދިންނާ ގުޅިގެން
އުޅުމެވެ.

ބަސްތައް ތަރުތީބުން އަލުން ލިޔާށެވެ.
ޅުމޮޖާއްކު
ސްބަހާއަ
ނަޙަސޭތް
ކަންފާވެއުރި
އާފުމަ
މާންޒި
އްހަގު
ސަތުފުރު
ބުރުހީތަ
ބިލޯ